

Шалигіна І.В.

Фінансові ресурси як один із елементів фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств

Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств висвітлюються у працях українських економістів В.Л.Андрущенка, В.М.Бородюка, В.М.Братішка, С.А.Буковинського, З.С.Варналія, О.Д.Василика, В.М.Геєця, А.С.Гальчинського, І.І.Гейдора, В.І.Грушка, А.І.Даниленка, О.Д.Заруби, Б.Є.Кваснюка, Н.І.Костіної, В.І.Кравченка, Ю.П.Лебединського, І.І.Лукінова, А.М.Мороза, С.С.Осадця, К.В.Павлюк, О.І.Пилипченка, А.М.Поддєрьогіна, Г.О.П'ятаченка, О.С.Редькіна, М.І.Савлука, М.І.Сивульського, І.Г.Ткачук, В.М.Федосова, В.В.Шокуна, С.І.Юрія та інших, а також зарубіжних вчених.

У гармонійному функціонуванні підприємства значне місце посідають фінансові ресурси, які відіграють важливу роль у розвитку господарської діяльності, відновленні основних фондів, оплаті праці і соціальних заходах. Фінансові ресурси є категорією товарно-грошових відносин і тому вони є синтетичною категорією, головним об'єктом управління фінансовими відносинами [1].

В наукових колах поняття “фінансові ресурси” до цих пір повністю не визначено. Зазначимо деякі підходи до трактування фінансових ресурсів:

Бланк І.О	Сукупність мобілізованих власних і позикових грошових засобів і їх еквівалентів у формі цільових грошових фондів для забезпечення господарської діяльності в наступному періоді
Стецюк П.А.	Найбільш ліквідні активи, що забезпечують неперервність руху грошових потоків підприємства у процесі реалізації його планів та виконання зобов'язань
Гуйда Т.В.	Сукупність доходів, відрахувань та надходжень, що перебувають у розпорядженні підприємств, організацій та держави і спрямовуються на задоволення суспільних потреб із метою розширення виробництва і зростання матеріального добробуту народу
Буряк Л.Д.	Частина коштів суб'єктів господарювання, яка перебуває у їхньому розпорядженні і спрямовується на виробничий, соціальний розвиток, матеріальне заохочення

Кірейцев Г.Г.	Грошові нагромадження і доходи, які є результатом розподілу й перерозподілу виручки та прибутку
Буряковський В.В.	Грошові засоби, що акумулюються в фондах цільового призначення для здійснення певних витрат

Таким чином можна зазначити власне трактування поняття фінансові ресурси як сукупність фондів грошових засобів, що знаходяться в розпорядженні держави, суб'єктів господарювання та населення для виконання власних зобов'язань та задоволення потреб.

Тоді фінансові ресурси підприємств – це сума коштів, спрямованих в необоротні та оборотні активи підприємства за рахунок власних, позичених та залучених джерел, що характеризують його фінансовий потенціал, тобто фінансове забезпечення підприємства для проведення необхідних витрат при мінімальному ризику з метою отримання максимального доходу та прибутку. Тому фінансові ресурси поряд з трудовими і матеріальними ресурсами є важливою складовою ресурсної забезпеченості будь-якого суб'єкту господарювання.

Питання фінансування нерозривно пов'язане із фінансовим забезпеченням. Існуючі трактування даного поняття в науковій літературі є також різноманітними. Зазначимо таке трактування - під фінансовим забезпеченням розуміється взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємоузгодженість форм, методів, принципів та умов залучення фінансових ресурсів у грошовий обіг суб'єктів господарювання з метою забезпечення його функціонування та розвитку [2].

Визначення оптимальної потреби в фінансових ресурсів здійснює значний вплив на ефективне функціонування підприємства. Класифікація фінансових ресурсів дає можливість вибрати правильне співвідношення між власними і позиковими коштами, що сприяє зміцненню його фінансового стану та загального потенціалу [3].

Тому, саме від фінансових ресурсів та їх ефективної структури залежить фінансова забезпеченість діяльності підприємств .

Розглянемо забезпеченість фінансовими ресурсами деяких сільськогосподарських підприємств за допомогою наступної таблиці 1:

Таблиця 1 – Забезпеченість фінансовими ресурсами господарств аграрної сфери

Стаття	2012	2013	2014	Відхилення 2014/2012 (+/-)
ТОВ «За мир» Сумського району Сумської області				
Необоротні активи – всього:	1713,0	2082,0	2734,0	1021,0
Оборотні активи - всього	12438,0	14778,0	16632,0	4194,0
в т.ч. ВЗ	1483,0	1044,0	1080,0	-403,0
Поточні БА	2204,0	2040,0	2125,0	-79,0
Незавершене виробництво	2038,0	2545,0	3342,0	1304,0
Готова продукція	2069,0	2267,0	3756,0	1687,0
Дебіторська заборгованість	4640,0	4105,0	5899,0	1259,0
Грошові кошти	4,0	2777,0	430,0	426,0
ТОВ «Мена-Авангард» Менського району Чернігівської області				
Необоротні активи – всього:	2270,0	10757,0	12782,0	10512,0
Оборотні активи - всього	10069,0	12841,0	17169,0	7100,0
в т.ч. ВЗ	3705,0	6552,0	7600,0	3895,0
Поточні БА	5072,0	4907,0	5626,0	554,0
Незавершене виробництво	524,0	953,0	1191,0	667,0
Готова продукція	37,0	25,0	1405,0	1368,0
Дебіторська заборгованість	452,0	255,0	764,0	312,0
Грошові кошти	208,0	13,0	505,0	297,0
Інші оборотні активи	71,0	136,0	78,0	277,0

За даними таблиці видно, що обрані аграрні підприємства майже однаково забезпечені фінансовими ресурсами. Так, ТОВ «За мир» Сумського району Сумської області мають наступне співвідношення необоротних та оборотних активів в 2014 році – 2737,0 тис.грн до 16632,0 тис.грн (14,1% до 85,9% у структурі активів), що свідчить про зовсім нераціональну структуру активів господарства.

Щодо ТОВ «Мена-Авангард» Менського району Чернігівської області, то тут наступне співвідношення необоротних та оборотних активів – 12782,0

тис.грн та 17169,0 тис.грн (42,7% до 57,3% у структурі активів), що свідчить про більш раціональний розподіл активів в балансі.

В обох господарствах вартість фінансових ресурсів зростає протягом періоду дослідження, що можна зазначити як зміцнення їх фінансового забезпечення та фінансового потенціалу для подальшої діяльності. Однак фінансові ресурси в аграрній сфері в більшості складаються саме із оборотних активів. Останні в свою чергу в своїй більшості складаються із дебіторської заборгованості, готової продукції та незавершеного виробництва, що негативно впливає на якісну фінансову забезпеченість господарств. Тому розглянемо наступний рисунок:

Рисунок 1. – Структура оборотних активів ТОВ «За мир» Сумського району Сумської області за 2014 рік

За рисунком видно, що в 2014 році найбільші питомі ваги в структурі оборотних активів даного господарства становлять: вартість дебіторської заборгованості – 35,5%, готової продукції – 22,6% та незавершеного виробництва – 20,1%. Даний факт можна відзначити як негативний в діяльності господарства, так як знижується ліквідність, платоспроможність та забезпеченість господарства за рахунок відволіканні власних коштів з господарського обороту. Також негативним є постійне зростання вартості зазначених статей оборотних активів.

Розглянемо структуру оборотних активів іншого господарства за допомогою рисунку 2:

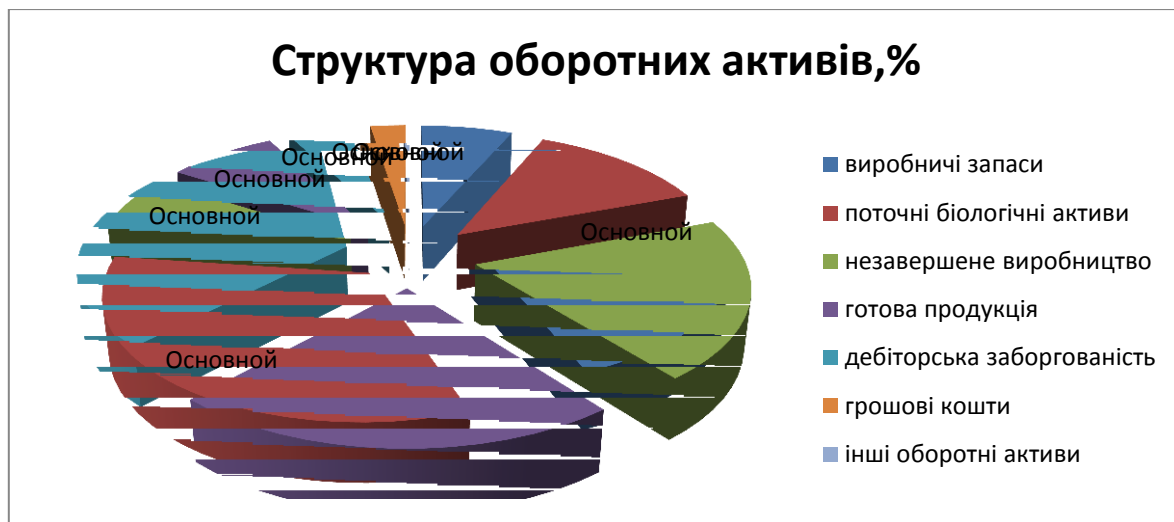

Рисунок 2. – Структура оборотних активів ТОВ «Мена-Авангард» Менського району Чернігівської області за 2014 рік

Так, в ТОВ «Мена-Авангард» Чернігівської області зовсім інша структура оборотних активів. Так, найбільші питомі ваги належать: виробничим запасам – 44,3%, поточним біологічним активам – 32,8% та готова продукція – 8,2%. В цілому можна зазначити про те, що господарство має більш раціональну структуру своїх оборотних активів і присутнє менше відволікання власних коштів із обігу та більше фінансове забезпечення.

Негативним для обох товариств можна відмітити наявність в їх фінансових ресурсах значної вартості готової продукції на складі, яка по певним причинам не реалізована вчасно. За рахунок цього господарства недоотримають в подальшому певної частки свого прибутку, що негативно вплине на їх забезпечення. Також необхідно повернути в обіг дебіторську заборгованість, яка також негативно впливає на діяльність та забезпеченість обох господарств.

Висновки. Основними чинниками які негативно впливають на стан і фінансове забезпечення підприємств аграрної сфери є:

- високий рівень розораності, недостатній рівень відтворення ґрунтів, деградація сільськогосподарських угідь;
- моральне й фізичне старіння сільськогосподарської техніки;

- недостатність коштів, що значною мірою впливає на обсяги закупівлі нової сільськогосподарської техніки;
- падіння ступеню забезпеченості активної частини основних засобів, яка з кожним роком зменшується та низький рівень стану матеріально-технічної бази (великий ступінь зносу, низький коефіцієнт технічної готовності);
- великі залишки готової нереалізованої продукції (через втрату ринків збуту, в т.ч. і у зоні АТО та Криму);
- наявність значних сум дебіторської заборгованості через погіршення платоспроможності контрагентів.

Список літератури:

1. Зятковська Л.І. Методологічні засади фінансового забезпечення підприємств /Л.І.Зятковська// Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 148-155;
2. Супрун О.О. Наукові підходи трактування сутності фінансування/ О.О.Супрун//«Young Scientist». - № 12 (15). - december, 2014. – с.121-125.
3. Теорія фінансів: Підручник / Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.